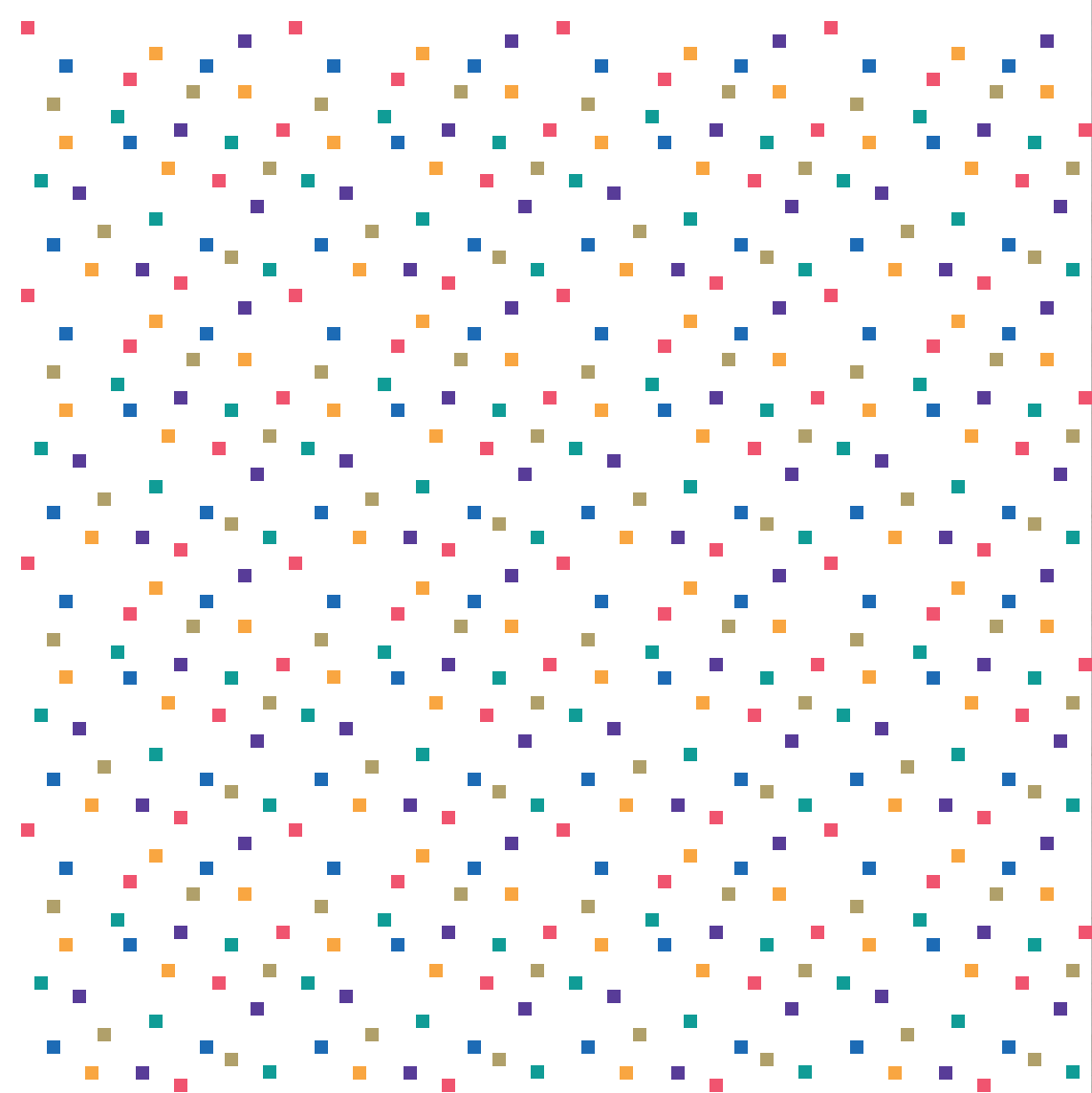

Шапка Мономаха — *фрейк?*

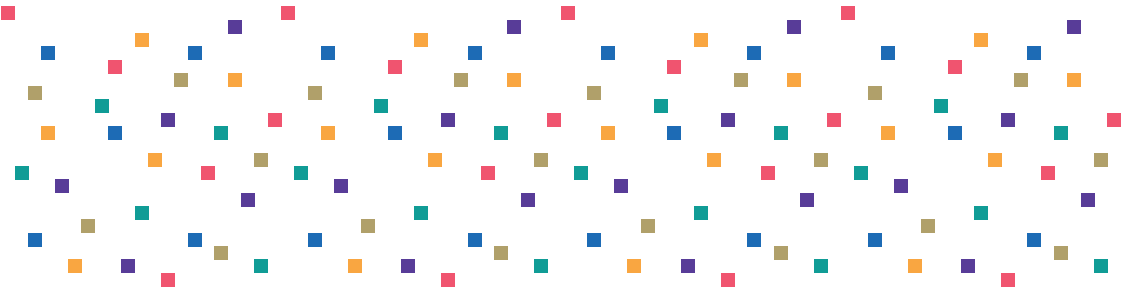

www.storiya.info

www.storiya.info

© 2024 «Сторія»

Для твоїх геніальних думок

Series of horizontal dotted lines for writing.

Шапка Мономаха — фейк?

Засновниця читацької онлайн-платформи «Сторія» Олеся Божко
Автор **Вадим Аникієнко**
Головна редакторка **Юлія Журлакова**
Літературна редакторка, авторка рубрики
«Читай і мову вивчай!» **Юлія Гарюнова**
Верстка **Анастасія Бишовець**
Дизайн **Віталій Войтуль**
Фото [freepik.com](https://www.freepik.com), [wikimedia.org](https://www.wikimedia.org), [wikipedia.org](https://www.wikipedia.org)

www.storiya.info

Матеріали розроблені ГО «ПРОСТІР ЗНАНЬ» за технічної підтримки ООН Жінки в Україні та за фінансування Жіночого фонду миру та гуманітарної допомоги ООН (WPHF). Ця публікація підготовлена за фінансової підтримки Жіночого фонду миру та гуманітарної допомоги Організації Об'єднаних Націй (WPHF), але це не означає, що висловлені в ній погляди та вміст є офіційно схваленими або визнаними з боку Організації Об'єднаних Націй.

Усі зображення, інформація і торговельні марки використовуються як ілюстрації з навчальною метою та не мають рекламного характеру. Усі матеріали, які розміщені на вебсайті www.storiya.info, а також будь-які інші матеріали, що розповсюджуються за допомогою цього сайту і з цього сайту (зокрема зображення, відеоролики і тексти), належать ГО «ПРОСТІР ЗНАНЬ» та захищені авторським правом. Несанкціоноване використання цих матеріалів, повне або часткове копіювання, збереження, зміна і поширення (для будь-яких цілей) без письмової згоди ГО «ПРОСТІР ЗНАНЬ» заборонено. © 2024 «Сторія».

Спробуй **скласти** власні речення зі словами “кучма”, “йоломок”, “набрівник”.

Blank lined writing area for student response.

Тепер ти знаєш більше про синоніми в українській мові!

Здавалося б, що фейки — це винахід сучасності. Коли в інтернеті свідомо подають неправдиву інформацію, спотворюють чи фальсифікують факти, аби сформувати в суспільстві “потрібні” думки й переконання.

Зокрема так діє сьогодні російська пропаганда, шукаючи собі виправдання для окупації українських земель буцімто історичними зв'язками. Однак зазіхання на українську історію та намагання її привласнити було в нашого східного сусіда й шість століть тому.

І речовий доказ цього росіяни досі зберігають у стінах Кремля — так звана “шапка Мономаха”.

У XV–XVI століттях московські правителі претендували не лише на землі Русі, а й намагалися створити зв'язки з іншими відомими на той час державами, наприклад із Візантією. Було вигадано легенду про те, що Москва є спадкоємицею Візантійської імперії, бо московський князь Іван III є нібито нащадком римського правителя Августа. Як так склалося?

Ключовою особою в цій легенді став **Володимир Мономах** — син київського князя **Всеволода Ярославича** та **Анни Мономах** (дочки візантійського імператора **Костянтина IX Мономаха**).

Володимир Мономах був київським князем і правив Руською державою на початку XII століття.

Володимир Мономах. Портрет з російського "Царського титулярника" 1672 року

ЧИТАЙ
І МОВУ ВІВЧАЙ!

Шапка, убір чи ...?

У цьому історичному тексті про фейки щодо шапки Мономаха ти можеш знайти кілька контекстуальних синонімів — шапка, головний убір.

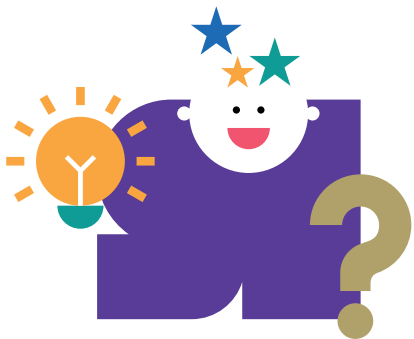
Контекстуальні синоніми — слова в конкретному тексті, що називають одне поняття.

Цікаво, а які ще тотожні за значенням слова можна дібрати до запропонованих?

Так, круглу хутряну шапку називають "кучма", а легку літню — "йоломок". Жіночу шапку називають "набрівник".

Ось такі цікавинки про українську моду й назви головних уборів!

НАД ЧИМ ПОМІРКУВАТИ

- Поміркуй, чому в Москві вигадали легенду про спадкоємність саме Візантії, а не іншої держави?
- Чому в цій легендарній оповіді однією з ключових фігур постає Володимир Мономах? Як це пов'язано із претензіями Москви на Руські землі?
- Проведи власне мінідослідження: порівняй зображення Володимира Великого на золотих та срібних монетах і Костянтина Мономаха. Який символ влади зображено? Про що це може свідчити?

Зображення
Володимира Великого
на срібнику (X-XI ст.)

За легендою, Костянтин передав Володимирі символи влади, серед яких була шапка. Довгий час вони перебували у Володимира Мономаха, доки якимось дивом опинилися в одного з його синів — Юрія Долгорукого, князя Ростово-Суздальського та засновника Москви.

“Шапка Мономаха” дістала символічне значення. Нею вінчали московських правителів на князівство, а пізніше, починаючи з часів Івана IV Грозного, — на царство. Також її використовували як підставу для претензій на всі землі Русі.

Сама шапка важить майже 1 кг, із дерев'яним каркасом, обкладеним золотими пластинами, обшита оксамитом, прикрашена дорогоцінним камінням й оперезана соболеним хутром. Із хрестом на маківці.

Чи могло все це бути правдою?

За всіма канонами тих часів, Юрій Долгорукий не міг отримати символи влади, оскільки їх успадковував від батька найстарший син (а Юрій був сьомим!).

Варто поглянути й на роки життя Костянтина (1000–1055) та Володимира (1053–1125). Стає зрозуміло, що у 2 роки Володимир не міг отримати символи влади від свого діда.

Якщо роздивитися зображення головного убору імператора Візантійської імперії, то стає зрозуміло, що це золота корона з разками прикрас. І жодної шапки!

Костянтин ІХ Мономах. Мозаїка ХІ ст. у соборі Святої Софії (Стамбул, Туреччина)

Більше того, вигляд шапки трохи нагадує монгольські головні убори. Довгий час Московське князівство залежало від Золотої Орди, і, за однією з теорій, саме звідти ця шапка й походить. А золотий хрест могли додати пізніше.

Однак звідки б ця шапка не з'явилася, вона не дає права росіянам претендувати на чужі землі — ні 600 років тому, ні сьогодні.

Фейки можуть бути дуже живучими! Щоб не потрапити на їхній гачок, усю інформацію завжди треба перевіряти в кількох джерелах й аналізувати її. ●◆■◀◆

Монгольські лучники. Мініатюра з перського літопису "Джамі ат-Таваріх" ХІV ст.